

татари. У випадку малочисельності перших двох, це право залишається лише за кримськими татарами, які відповідно до положень Загальної декларації ООН «Про права корінних народів» є корінним народом. Проте опираючись на історію України, робимо висновок, що кримські татари уже реалізували своє право на самовизначення після розпаду СРСР. Вдруге вони цього зробити не можуть, адже це буде нелегальний спосіб, що буде суперечити принципу територіальної цілісності. Також кримські татари не можуть реалізувати своє право на самовизначення, так як Крим є багатонаціональною спільнотою, складові якої у різний спосіб та у різний час реалізували своє право на самовизначення.

Список використаних джерел:

1. Курас І.Ф. "Проблема "корінних народів" у політичному дискурсі України" / І.Ф. Курас// Етнополітика: історія і сучасність. Статті, виступи, інтерв'ю 90-их років -К.1999 р.
2. Киценко Д.М. Щодо формулювання дефініції корінного народу у міжнародному та національному праві // Вісник Національного університету внутрішніх справ. Спецвипуск. – Харків, 2001. – С. 228 – 230.
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права // Міжнародні договори України від 16.12.1966 р., рат. Україною 23.03.1976 р. ст. 1
- 4.. М.О. Баймуратов Міжнародне право. – Х.: «Одіссей», 2002. – С. 81.
5. Конституція України. Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996 — 1996 р., № 30,
- 6.Теорія держави і права : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] кол. авт. ; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, Ю.А. Ведерніков. -Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-н внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2012.- С. 42.
- 7.Загальної декларації ООН «Про права корінних народів». Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй "Декларація про права корінних народів" 61/295.
8. Загальна декларація ООН "Про права народів"

Николук Лілія Сергіївна, курсант 2-го курсу ННІ №1 НАВС

Науковий керівник: Тихомиров Д.О. доцент кафедри теорії держави та права НАВС, кандидат юридичних наук

ПРАВОВИЙ ІДЕАЛІЗМ ЯК ДЕВІАНТНІСТЬ ПРАВОВОЇ СВІДОМОСТІ

Однією специфічною формою правової культури є правовий ідеалізм, який полягає в тому, що його носії вважають, що за рахунок права та приписів можна кардинально змінити суспільство та людину. З їхньої точки зору достатньо "написати добрі закони", щоб суспільство змінилось на краще, стало справедливим і безпечним, подолато суспільні "хвороби". Воно є невинуватим і необґрунтоване перебільшення можливостей права .

Правовий ідеалізм фактично ігнорує суспільно-політичні, економічні, релігійні й інші фактори, які впливають (визначають зміст суспільних відносин) – це призводить до того, що "правові ідеалісти", як правило, розчаровуються у праві, у його можливостях. Отже, він може породжувати у суспільстві нігілістичні тенденції ставлення до права та його окремих інститутів.

Це породило у значної частини людей віри в законодавчі, а в більш широкому плані - парламентсько-конституційні шляхи вирішення назрілих проблем, нові прогресивні інститути.

Його позитивною рисою є те, що він підтримує повагу до права та правової системи в цілому. Але ж, основною небезпекою полягає те, що чим більший розрив між очікуваними результатами від реформи та її фактичними результатами, тим з більшою вірогідністю можливе настання правового нігілізму згодом. При надмірному правовому регулюванні утворюються нагромадження юридичних норм, законів, багато з яких практично не застосовується. В результаті – різке зниження рівня керованості і врегульованої соціальної процесу, відсутність елементарного громадського порядку.

Правовий ідеалізм, як і інші форми деформації правосвідомості, призводить до правового безсилля, неефективності правової системи.

Згадаємо, що правова свідомість (правосвідомість) — це особливий вид суспільної свідомості, сукупність різних форм відображення правової дійсності у правових теоріях та концепціях, поглядах, почуттях, уявленнях людей про право, його справедливості, цінності, місце і роль щодо забезпечення свободи особи та інших загальнолюдських цінностей.

Романтизм характеризується таким станом правосвідомості громадян, зокрема посадових осіб державного апарату, при якому відбувається переоцінка реальних можливостей форм впливати на суспільні відносини і процеси.

Правова мета ідеалізму як ідеальне передбачення результату, на досягнення якого спрямовані рефлексивні дії девіантної правосвідомості, взагалі характеризує усі форми та види теоретичного управління. Девіантна правова свідомість ніби окреслює певну ієрархічно упорядковану перспективну схему (модель) тих чи інших перехідних суспільних право свідомість. Отже, відносно випередження традиційною правовою свідомістю та абсолютне випередження девіантною правосвідомістю нової девіантно-маргінальної правової дійсності відбувається не на порожньому місці

Проте, шляхи подолання правового ідеалізму існують, хоча це тривалий процес, який стосується різні сфери суспільних відносин. Він повинен бути спрямований не тільки на зміну законодавства, а й об'єктивних умов життя. Для цього необхідно відродити і затвердити у людей віру в право, діючи за наступними напрямками:

а) привести всю законодавчу базу як на федеральному, так і регіональних рівнях, у відповідність Конституції;

б) ліквідувати суперечливі, взаємовиключні позиції з нормативних актів;

в) при розробці нових законів чітко і зважено підходити до їх змісту, оцінюючи їх взаємозв'язок, механізми і важелі їх реалізації, їх можливості в застосуванні до існуючих умов з урахуванням відносин, що склалися в суспільстві;

г) залучення до законотворчої діяльності висококваліфікованих фахівців у галузі права, а також, при розробці правових норм, регулюючих якусь конкретну сферу діяльності - фахівців-професіоналів у цій галузі;

д) забезпечення обов'язковості виконання законів шляхом вдосконалення механізмів реалізації правових норм, спираючись, насамперед, на правові процедури;

е) напрямок зусиль суспільства на підвищення рівня загальної та правової культури громадян, їх правового і моральної свідомості.

Також один з основних способів подолання правового ідеалізму найбільш ефективно впливає правове виховання населення. Правове виховання — цілеспрямована, послідовна і систематична діяльність держави, громадських об'єднань і організацій по формуванню системи правових знань, вмінь і навичок у правовій сфері, правового мислення, правових почуттів — поваги до права, законності, до тих соціальних цінностей, що охороняються правом і законом, по підвищенню правосвідомості і правової культури в цілому, що забезпечує ефективне дотримання, виконання і використання юридичних норм.

Змістом правового виховання є залучення громадян до знань про державу і право, законність, права і свободи особи, вироблення у громадян стійкої орієнтації на законслухняну поведінку. Правове виховання може бути ефективним лише тоді, коли воно здійснюється системно, безперервно, цілеспрямовано і послідовно. Здійснювати правове виховання повинні підготовлені кваліфіковані фахівці.

До заходів, спрямованих на підвищення рівня правової культури, належить цілеспрямоване і систематичне правове виховання населення, зростання позитивної правосвідомості, правової активності і культури як звичайних громадян, так і посадових та службових осіб органів державної влади і місцевого самоврядування, на подолання негативних проявів широко розповсюдженого в нашому суспільстві правового нігілізму.

Так, сліпа віра в «хороші» закони, а з ними і в швидкі зміни життя в кращу сторону в підсумку породжують у людей розчарування, а потім і недовіру у людей до права і державі в цілому. Створення правових норм, які за своєю суттю, можливо, і є прогресивними, але випереджають свій час, також не несе в собі нічого доброго. Тим часом, віра законодавців в те, що досить розробити і прийняти «розумні» і «правильні» закони, і суспільство почне жити і розвиватися за новими принципами, призводить до появи маси правових норм, що намагаються охопити все нові сфери життя. Але, на жаль, одними законами змінити життя відразу неможливо. Закони ж, які не працюють, можуть викликати тільки іронію і роздратування. Достаток нереалізованих правових норм призводить до зневіри в їх можливості, до того, що закон перетворюється на «пустий звук».

У нашій країні в останні роки створювалися численні передумови для розвитку проявів цього феномена. Ними пронизано все суспільство, від вищих ешелонів влади до пересічних громадян. Зневажливе ставлення до законів, невіра в можливості права породжує відчуття безкарності, що призводить до збільшення числа правопорушень, зростання злочинності. Безсилля влади, проникнення правового нігілізму в середу державних структур, коли сама влада намагається не слідувати духу і букві закону, а підігнати правові норми «під себе», викликає підвищення соціальної напруженості в суспільстві, що особливо небезпечно.

На закінчення хотілося б сказати, що для того, щоб подолати таку форму деформації суспільної свідомості, як правовий ідеалізм, необхідно, насамперед, вивчити глибинні причини, які заважають нормальному ходу правових процесів у нашій країні і встановленню верховенства права. І на першому місці тут виступає низький рівень правової культури суспільства, що дісталася нам у спадок зневага до правовому порядку. Підвищення цього рівня сучасні вчені-правознавці бачать у зміні типу праворозуміння.

На їхню думку, зараз право розуміється як інструмент примусу до послуху влади і висловлює абсолютний державний інтерес. Тільки змінивши традиційну парадигму праворозуміння, перебудувавши систему цінностей і принципів соціального устрою, спрямувавши їх на втілення вільної автономності особистості, вивівши на передній план недооцінюємо досі «людське» зміст права, можна рухатися до права і правової культури. А разом з ними і до побудови дійсно правової держави.

Остапчук Владислав Андрійович,
курсант 1 курсу НАВС
Науковий керівник: Пендюра М. М.,
доцент кафедри теорії держави та
права НАВС, кандидат юридичних
наук, доцент

РОЛЬ ПРАВА ЯК ЗАГАЛЬНОСОЦІАЛЬНОГО ФЕНОМЕНА В РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА

На сьогоднішній день Україна знаходиться в період радикальних перетворень усіх сфер життя суспільства. Збереження і подальше поглиблення курсу на реформування суспільства - об'єктивно необхідна і єдина можлива умова демократичного розвитку країни, перетворення її на економічно розвинену і процвітаючу державу. Ці процеси вимагають якісних змін у системі нормативного регулювання. Соціально-нормативне регулювання, зумовлене змістом і закономірностями суспільного життя. Тим самим виступаючи як чинник свідомого і цілеспрямованого впливу на спосіб і форми життєдіяльності людей.

Реальний ефект реформування України виявляється у наявності соціальних регуляторів, які виступають у ролі інструментів узгодження суперечливих суспільних відносин, що припускає використання всіх елементів системи нормативного регулювання.

Основу життєдіяльності суспільства становлять влада і соціальні норми. Спочатку влада була суспільною і не виділялася з суспільства, а соціальне регулювання було засноване на мононормах. Сучасний стан суспільства - це державно організована влада і її інструмент - право. Водночас, за відносної самостійності, право здійснює специфічні регулятивні функції не ізольовано і відособлено, а в єдиному комплексі та тісній взаємодії з іншими соціальними регуляторами.

Теоретичною основою дослідження проблеми сутності та значення права стали праці відомих вчених. Вагомий внесок у розроблену цих проблем зробили С. Алексєєв, А. Заєць, В. Копейчиков, О. Копиленко, М. Марченко, С. Муромцев, Н. Оніщенко, П. Рабінович, Ю. Тихомиров, В. Хропанюк, Ю. Шемшученка та ін.

Право, як і держава, належить до числа не тільки найважливіших, а й найскладніших суспільних явищ. Намагаючись зрозуміти, що таке право і яка його роль у житті суспільства, ще римські юристи звертали увагу на те, що воно не вичерпується одним значенням. З розвитком суспільства і держави у людей, природно, мінялося і уявлення про право. З'явилося безліч різних правових ідей, теорій, думок. Проте початкові основи, закладені римськими юристами, особливо в такій галузі права, як цивільне, хоча і в модернізованому вигляді, але збереглися. Насамперед це стосується таких правових інститутів, як власність, спадкоємство, купівля-продаж тощо.

Багато інститутів римського права як своєрідне першоджерело постійно використовувалися і продовжують використовуватися при розробці цивільних кодексів та інших нормативно-правових актів і в інших країнах. Повною мірою зберегли свою значущість і актуальність, наприклад, положення, сформульовані давньоримськими і давньогрецькими юристами про нерозривний зв'язок права і справедливості, права і добра.

Як «регулююча норма політичного спілкування», право, як відзначав Арістотель, повинно служити «критерієм справедливості». Для того, щоб знати, що таке право, писав давньоримський юрист Ульпіан, потрібно зрозуміти, з чим, з якими явищами воно зв'язано і звідки воно походить. Потрібно пам'ятати, насамперед, що «воно одержало свою назву від *justitia* - правда, справедливість», що право є «мистецтво добра», «рівності і справедливості».

Право створюється на засадах культури, є її відображенням, має історичний характер. М. Бердяєв